

Simojärven viitasammakkoselvitys 2025

1. Johdanto

Viitasammakkoselvityksen tarkoituksena oli selvittää viitasammakon ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvien elinympäristöjen esiintymistä Ranuan Sijojärven pohjoisosien päivitettävällä ja laajennettavalla rantakaava-alueella.

Selvityksessä keskityttiin EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitulle viitasammakolle potentiaalisiksi arvioituihin elinympäristöihin.

Viitasammakko on koko maassa rauhoitettu ja se on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji. Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan luontodirektiivin liitteen IV lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kieltoon voidaan hakea luonnonsuojelulain 83 §:n mukaista poikkeuslupaa alueelliselta ELY-keskukselta. Poikkeuslupan myöntämisen edellytyksenä on, että lajin suotuisa suojelutaso ei heikkene.

Viitasammakko ei ole Suomessa uhanalaiseksi luokiteltu laji (Hyvärinen ym. 2019). Viitasammakkoa uhkaa sopivien elinympäristöjen häviäminen. Matalat merenlahdet ja veden peittämät ranta-alueet, suot, umpeen kasvavat järvet ja tulvaherkät alueet ovat kaikki uhanalaisia luontotyyppejä. Haitallisia ympäristömuutoksia viitasammakoiden esiintymisalueilla aiheuttavat maa- ja vesirakentaminen, soiden ja lammikoiden ojitus, maaperän ja vesien happamoituminen sekä ympäristön kemikalisoituminen (Jokinen 2012). Kartoitusta oli tekemässä linnustoasiantuntija Olli-Pekka Karlin ja venekuskina Raimo Mattila.

2. Kuvaus ja ekologia

Viitasammakko (*Rana arvalis*) muistuttaa paljon sammakkoa (*R. temporaria*), ollessaan kuitenkin täysikasvuista sammakkoa hiukan pienempi. Lajit voidaan erottaa toisistaan kuonon mallista ja sisimmän takavarpaan kyhmystä. Parhaiten lajit voi kuitenkin erottaa toisistaan koiraiden kutuääntelystä – viitasammakon kutuääntely on pulputtavaa.

Viitasammakon kutu alkaa alueella toukokuun loppupuolella, jolloin sammakot koontuvat suurina joukkoina kutualueille. Kutu on vilkkaimmillaan öisin. Kutumenot kestävät useita vuorokausia, ja niiden lopuksi naaras laskee 500–2000 munaa muutama klönttinä, jotka painuvat pohjaan ja jäävät sinne (Jokinen 2012).

Viitasammakko esiintyy Etelä- ja Keski-Suomessa ja sitä tavataan Lapin eteläosissa asti. Kanta on kuitenkin pohjoisessa ilmeisen harva, kun taas etelässä laji on paikoin jopa ruskosammakkoa (*Rana temporaria*) runsaslukuisempi. Elinympäristöikseen viitasammakko kelpuuttaa suot ja rehevät rannat, mutta sitä voi tavata kesäisin myös kosteilta niityiltä, ranta- ja lehtimetsistä, puutarhoista sekä hakkuuaukoilta.

Se voi myös talvehtia murtovedessä. Viitasammakko kutee monesti samoissa vesissä kuin sammakkokin; ei kuitenkaan matalissa, helposti kuivuvissa ojissa ja allikoissa. Viitasammakot ovat varsin paikkauskollisia, eivätkä ne lähde kauaksi kutuveden läheisyydestä. Laji on pääasiassa hämääväaktiivinen, mutta voi kostealla säällä liikkua myös päiväsaikaan (Jokinen 2012).

3. Menetelmät

Viitasammakkoselvitykset kohdennettiin karttatarkastelun perusteella suunnitellun vesistöjen rannoille (kartta 1). Kudun etenemistä seurattiin laji.fi-tietokannasta (LUOMUS 2025) toukokuussa, jotta kartoitus voitiin ajoittaa kudun huippuaikaan. Kartoitukset tehtiin pääasiassa linnustoselvityksen yhteydessä, jolloin katsottiin potentiaalisia viitasammakkoalueita. Näillä alueilla käytiin uudestaan illalla kello 19-23 välillä mahdollisimman tyyninä iltoina ja vältettiin kovaa sadetta (taulukko 1), koska viitasammakot ovat hämäääktiivisiä. Potentiaalisia kutupaikkoja lähestyttiin rauhallisesti, sillä häiriintyneenä viitasammakot lopettavat laulun ja saattavat olla piilossa veden alla useita minutteja. Kartoituksen aikana alueella kuljettiin hitaasti ja useiksi minuuteiksi hiljaa pysähdellen kuulostelevaan koiraiden ääntelyä.

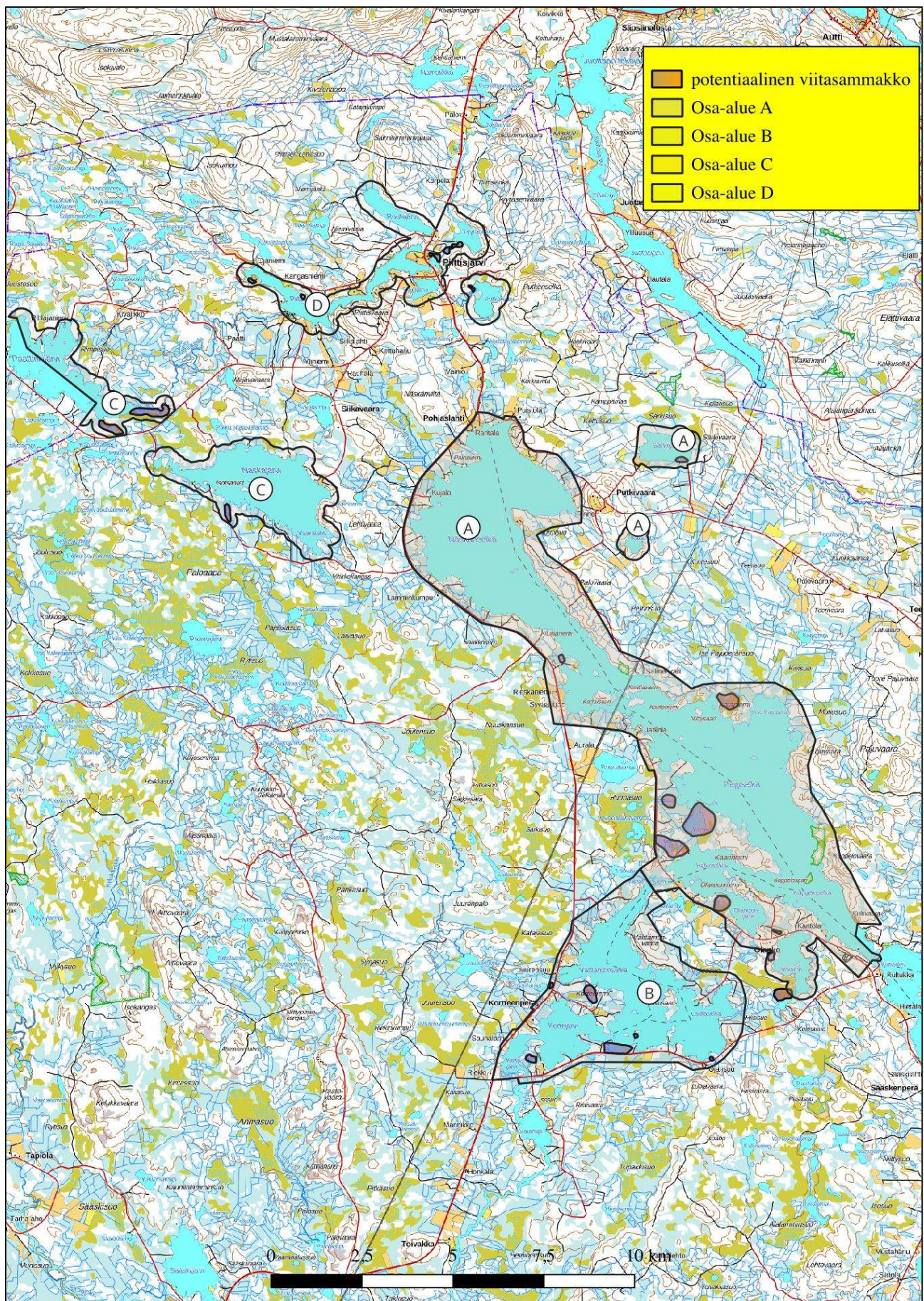
19.5.2025	A	19-22.00	10	8	2/8	3/8	SW3-4	SW3-4	32,2
20.5.2025	B	19.00-21.00	+4	+6	8/8	7/8	N2-3	N4-5	56,2
21.5.2025	A	20.00-22.00	+1	+4	8/8	8/8	N3-5	N3-5	8,1
22.5.2025	D	11.00-13.30	+1	+4	8/8	8/8	E3-5	E3-5	5,7
22.5.2025	A	14.00-16.00	+1	+4	8/8	8/8	E3-5	E3-5	4,8
23.5.2025	D	20.00-22.00	+5	+15	8/8	2/8	E4	E3-4	26,7
26.5.2025	C	12.30-16.00	+14	+15	3/8	3/8	S4-6	S4-5	19,1
27.5.2025	A	18.00-21.00	+17	+14	8/8	5/8	tyyntä	SW21	45,7
28.5.2025	C	7.00-16.30	+10	+15	8/8	6/8	SW2-4	SW3-8	37,5
3.6.2025	A,D	7.30-15.00	+5	+13	8/8	8/8	SW2-4	SW2-4	18,0
4.6.2025	C	7.30-15.00	+6	+18	0/8	1/8	SW1-2	SW3-4	20,70
5.6.2025	C	19.00-21.00	+14	+10	8/8	8/8	SW2-3	SW3-5	10,00

4. Havainnot

Alueen potentiaaliset viitasammakkopaikat kierrettiin veneellä. Suokohteilla käytiin kuuntelemassa jalan. Soidintavia viitasammakoita ei havaittu. Rupikonnia kuultiin useammalla kohteella.

Kuva 1. Rupisammakot ääntelivät 19.5. Kosamolla.

Kartta 1 Potentiaaliset viitasammakkoalueet

5. Johtopäätöksiä

Potentiaalisia viitasammakkopaikkoja kartoitettiin seuraavasti (taulukko 2).

alue	järven nimi	pinta-ala	potentiaaliset vii- tasammakkopaikat	käydyt viitasammak- koalueet
A	Simojärvi	60,3 km ²	9	7
A	Itälampi	0,7 km ²	0	0
A	Särkijärvi	1,86 km ²	1	1
B	Välttämönselkä	25,7 km ²	6	5
C	Näskäjärvi	9,2 km ²	1	1
C	Paattinkijärvi	4,2 km ²	2	2
D	Piittisjärvi	8,8 km ²	5	5

Suunnitellulla rantakaava-alueella on useita viitasammakolle sopivia kutualueita, joita ei käytettävissä olevan ajan aikana saatu kartoitettua.

6. Lähteet

*LUOMUS, 2025. Luonnontieteellinen keskusmuseo - Suomen Lajitietokeskus. Saata-
villa: www.laji.fi. Sivustoa seurattu 15.5-15.6.2025*

Luonnonsuojelulaki 9/2023.

Luontodirektiivi 92/43/ETY

*Luontoselvitys Metsänen 2023. Ukonkankaan tuulivoiman sähkönsiirtoreitin viitasam-
makkokartoitus*

*Hyvärinen, E., Juslén, A.; Kemppainen, E.; Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.).
2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Suomen Ympäristökeskus.*

*Ramboll, Ella von Weissenberg, Mikko Pakanen, Linda Uusihakala;
Ukonkankaan sähkönsiirron viitasammakkoselvitys 2023*